å fremme positiv tenkning. Du kan bli coachet privat, du kan delta på seminarer og høre på en motivasjonstaler som kan få deg til å tro at arbeidsledigheten gir deg nye muligheter. Som bedriftsleder kan du hyre inn et coachingbyrå som kan kurere den giftige atmosfæren som ofte oppstår etter nedbemanning, og for å motivere de gjenværende kan man hyre inn et «teambuilding-byrå».

Utviklingen har gått så langt at til og med kirker og universiteter er blitt bedrifter som satser på bedriftsøkonomer som ledere. Selvsagt ikke i Norge, men i Amerika. En absolutt leseverdig bok.

Einar Kringleen
Psykiatrisk institutt
Universitetet i Oslo

Rikholdig bok om personlighet

Evang A.
Utvikling, personlighet og borderline
408 s, tab, ill. Oslo: Cappelen Akademisk, 2010.
Pris NOK 498
ISBN 978-82-02-31621-1

Utvikling, personlighet og borderline av Anders Evang kom første gang ut i 1986. Dette er femte reviderte utgave. Det er således i utgangspunktet en bok som er godt etablert innenfor utdanning i psykisk helsevern.

I teksten setter man søkelyset på borderline (emosjonelt ustabil) personlighetsforstyrrelse. I tillegg er det en bred omtale av psykoanalytisk egopsykologi, utviklingspsykologi og generelle sider ved personlighetsforstyrrelser. Evangs beskrivelse av fagfeltet byr på mange perspektiver og mye faktakunnskap, og boken er oppdatert på det meste. Dialektisk atferdsterapi er imidlertid litt stemoderlig behandlet, og kapitlet om medikamentell behandling refererer for det meste til amerikanske retningslinjer fra 2001. Nyere engelske retningslinjer (NICE 2009) for behandling av borderline personlighetsforstyrrelse burde nok vært omtalt.

Denne nye utgaven har inkludert tre kapitler med nytt stoff om nevrobiologi, tilknytning, mentaliseringsteori og mentaliseringsbasert behandling. Dette er prisverdig. Den første egopsykologisk funderte delen henger imidlertid litt dårlig sammen med den siste mentaliseringsbaserte delen. For den historisk bevisste leser er denne spriken

interessant idet den viser hvor mye fagfeltet har utviklet seg i disse 24 årene mellom første og seneste utgave. For nybegynneren kan dette virke forvirrende. Hva er det som «gjelder»? Første eller siste del? Uansett er boken så rikholdig at den fortsatt har relevans for studenter og fagfolk i psykisk helsevern.

Sigmund Karterud
Avdeling for personlighetspsykiatri
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Godt om trygdepidemiologi

Flaten TP, Brage S, Ihlebæk C, red.
Trygdepidemiologi
234 s, tab, ill. Trondheim: Tidsskriftet Norsk epidemiologi utgitt av Norsk forening for epidemiologi, 2009. Pris (sendes til medlemmer)
ISSN 0803-2491

Indholdet af Norsk Epidemiologi, tema «Trygdepidemiologi», er en bred vifte af forskningsartikler fra forskellige forskningsdiscipliner og forskningstraditioner, både interventionsforskning og forløbsforskning, alt under et felles begreb; «trygdepidemiologi».

Indholdet henvender sig til alle der interesserer sig for velfærdsstatens sikkerhetssnet og dets kompleksitet. Resultatene af artiklerne på både sygefravær og uføreydelser m.m. er høytaktuelle. I den offentlige debat er der mange modsatrettede interesser og informasjonen. Her er dette temanummer om velfærdsydelser, årsager og kausale sammenhænger en sand gave. Resultatene er uhyre viktige, dels for at der kan tages beslutninger på en solid faglig baggrund, og dels kan resultatene bidrage til at aflive sejlivede myter i både den faglige og den offentlige debat.

Med indholdet i mente, er dette tema relevant for en stor målgruppe, ikke bare for forskere, men også for praktikere og beslutningstagere. Hvis det er forfatterens intensjon at ramme bredt, så har de ramt godt. Indholdet er brugbart for mange, og samtidig girer de forskjellige artikler bud på problematikker om velfærdsydelser set fra forskjellige vinkler. Formen er genkjenkelig og overskuelig. Det indholdsmessige sprogbruk varierer afhængig af bidragsyder, og det er okay, dog kunne valg af sproget været standardiseret, fx artikler på norsk og så summary på engelsk eller omvendt. At

det ikke er det sidste, kan jeg kun beklage i forhold til et internasjonalt perspektiv, idet jeg vurderer at norsk trygdepidemiologi også har stor interesse for forskere i andre lande.

Skulle dette tema være på engelsk, er jeg dog i tvivl om hvad trygdepidemiologi skal oversettes til! Det er ikke kun når begrebet skal oversettes, der kan også være et forståelsesproblem i forhold afgrænsningen; er trygdepidemiologi forskjellig fra den generelle definition af epidemiologi? Eller er det en undergruppe af det nogen kalder socialempidemiologi? Det er en akademisk diskussion der bliver interessant at følge. Samlet vurderer jeg, at dette tema om trygdepidemiologi er et gavmildt bidrag til epidemiologien uafhængig af hvor det passer ind. Gæstereaktørene har gjort et stort arbejde sammen med forfatterne af de enkelte artikler, og lavet et solidt bud på hvad trygdepidemiologien er og kan bidrage med i den faglige og offentlige debat.

Ved at Norsk epidemiologi har valgt temaet trygdepidemiologi, håber jeg ikke at ringen er sluttet som redaktørene skriver i deres forord, tværtimod håber jeg, at dette vil åpne op for meget mere af denne slags.

Merete Labriola
International research institute of Stavanger (IRIS)

Fin introduksjon til rettspsykiatri

Rosenqvist R.
Rettspsykiatri
En introduksjon. 145 s. Oslo: Universitetsforlaget, 2009. Pris NOK 269
ISBN 978-82-15-01290-2

Rettspsykiatri er et fagfelt i utvikling her til lands. Selv om de grunnleggende prinsippene altoverveiende er uendrede, impliserer ny lovgivning en ny praksis. Et åpenbart eksempel er at straffeloven § 39 er forandret, ved at sikring er

erstattet med en ordning som tilsier at lov-brytere kan idømmes forvaring eller tvunget psykisk helsevern.

En kortfattet introduksjon til dagens norske rettspsykiatri må derfor hilses velkommen. Forfatteren bør være godt kvalifisert: Hun er spesialist i psykiatri og mangeårig overlege ved regional sikkerhetsavdeling, og hun har erfaring fra Den rettsmedisinske kommisjon. I forordet heter det at boken

kan være til nytte for leger og andre som har behov for å forstå hovedprinsipper, men den gir ikke tilstrekkelig bakgrunn for sakkyndige, de må sette seg grundigere inn i fagfeltet.

Forfatteren lykkes godt i sin målsetting, ved at hun i de fire delene og 17 kapitlene gir en grei oversikt over rammene for rettspsykiatrisk arbeid, straffe- og sivil rettspsykiatri, samt sivile tvangshjemler og dom til tvunget psykisk helsevern.

Boken bærer delvis preg av å være en innføring i relevant lovverk og delvis en drøfting av hvordan lovtekster bør forstås. Forfatter tilkjennegir dessuten egne synspunkter på aktuell rettspsykiatrisk praksis, og hun kan også påpeke paradokser i ny helselovgivning.

Anmelder finner at man med fordel kunne markert et skarpere skille mellom disse feltene. Nyanser er her ikke uten betydning, som når forfatter på side 110 bemerker at helsepersonelloven § 7 «sier at øyeblikkelig hjelp kan gis selv om pasienten ikke er i stand til å samtykke, for eksempel ved bevisstløshet, eller ikke vil samtykke ved manglende sykdomsforståelse». Lovtekst lyder i original: «Med de begrensninger som følger av pasientrettighetsloven § 4-9, skal (min kursivering) nødvendig helsehjelp gis selv om pasienten ikke er i stand til å samtykke, og selv om pasienten motsetter seg helsehjelpen.»

Som forventet av en introduksjonsbok er referanser begrenset til et minimum, og da i form av fotnoter. Tidvis gis opplysninger der en kildehenvisning ville vært ønskelig, som når det heter at «det er i underkant av 40 personer som har sittet inne i mer enn fem år» (side 41), eller når forfatter slår fast at innsiktsorientert behandling har negativ effekt hos mer psykopatiske lovbrøyttere (side 118).

Teksten har ikke et stilistisk preg, men er basert på nøktern sakprosa. Det kan likevel bemerkes at setningsoppbygningen noen ganger kunne vært gjort enklere og mer pregnant (som når det på side 51 overflødig (pleonastisk) refereres til «klinisk arbeidende psykiatere og psykologer som arbeider klinisk»).

Dette er likevel minimale innvendinger. Alt i alt kan anmelder anbefale en bok som på 145 sider er det den gir seg ut for: Rettspsykiatri – en introduksjon.

Arne Thorvik

Psykiatrisk fylkesavdeling
Psykiatrien i Vestfold
Tønsberg

Personvern på dansk

Blume P, Herrmann JR.

Ret, privatliv og teknologi

2. utg. 272 s. København: DJØF Forlagene, 2010.

Pris DKK 400

ISBN 978-87-574-2145-3

Privatliv og personvern er hete temaer i norsk helsepolitisk debatt om dagen. Spørsmålet om sykdomsregistre våre bør være personidentifiserbare eller pseudonymiserte, er blitt et rikspolitisk tema, hvor nettopp personvernet blir debattert. Da er det interessant å lese denne boken fra Danmark – ikke minst fordi «Danmark er et af de landene i Europa hvor det bedrives mest registerforskning», ifølge forfatterne.

Boken kan forstås dels som en lærebok i forholdet mellom beskyttelse av privatlivet og teknologi, og dels som en generell, kritisk gjennomgang av truslene og utfordringene som teknologien representerer mot personvernet og privatlivet. Kapitlene er bygd opp tematisk under spennende titler som «Det sporbare menneske», «Det offentliggjorte menneske», «Det overvåkelige menneske» og «Det biologiske menneske». Både Facebook og YouTube får sin plass i drøftingene omkring personvernets kår i dag, i tillegg altså til helseregistre, biobanker, fosterdiagnostikk med mer.

Boken kan forstås dels som en lærebok i forholdet mellom beskyttelse av privatlivet og teknologi, og dels som en generell, kritisk gjennomgang av truslene og utfordringene som teknologien representerer mot personvernet og privatlivet. Kapitlene er bygd opp tematisk under spennende titler som «Det sporbare menneske», «Det offentliggjorte menneske», «Det overvåkelige menneske» og «Det biologiske menneske». Både Facebook og YouTube får sin plass i drøftingene omkring personvernets kår i dag, i tillegg altså til helseregistre, biobanker, fosterdiagnostikk med mer.

Forfatterens styrke er deres evne til å gjenkjenne og identifisere prinsipielle personvernsspørsmål i møte med en rekke ulike teknologier og praksiser. I tillegg har forfatterne et spennende pedagogisk prosjekt hvor lovene forklares og lovens intensjon utdypes, slik at man som leser får øye på hvordan en lovbestemmelse eksempelvis er ment å virke personverns- eller integritetsfremmende.

Likevel kan det innimellom bli for mye av det gode. De av oss med en primær interesse for etikk, savner av og til den krasse motforestillingen og den fordomsfrie drøftingen. Eksempelvis forklares forbudet mot bruk av genetiske opplysninger i forsikringssammenheng som en logisk følge av Bioetikkonvensjonens forbud mot genetisk diskriminering. I dag er situasjonen i Norge at en person med dårlig rygg kan oppleve problemer med å få tegne livsforsikring. En person med et dårlig resultat på gentest for Huntingtons sykdom, derimot, kan i prinsippet med loven i hånd tegne livsforsikring. Det er ikke opplagt at dette er uproblematisk. En litt mer utfordrende holdning til lovverket og begrunnelsene for lovbestemmelsene kunne gjort teksten mer spennende.

For en norsk leser er svakheten at den er forankret i dansk juss. Selv om likhetstrekkene mellom danske og norske lover på dette feltet nok er stor, så er det liten tvil om at det hadde vært mer relevant for norske lesere å ta utgangspunkt i den norske juridiske hverdagen. Har man imidlertid en tilleggsambisjon om å lære noe av dansk juridisk praksis, kan boken med fordel anbefales.

Berge Solberg

Institutt for samfunnsmedisin

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Godt om allergi og astma

Hedlin G, Larsson K, red.

Allergi och astma

480 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2009.

Pris SEK 572

ISBN 978-91-44-02996-2

Astma og allergi er utbredte tilstander som de fleste klinikere vil møte i sitt arbeid, både i allmennpraksis, pediatri, øre-nese-hals-sykdommer, øye-medisin, dermatologi, lungemedisin, arbeidsmedisin og allergologi. *Allergi*

och astma er i så måte en ambisiøs bok. Den henvender seg både til medisinstudenter og spesialistkandidater innen de ovennevnte fag, med mål om å tilføre ny og oppdatert kunnskap på flere forskjellige nivåer og fra ulike perspektiver. Imponerende nok synes jeg forfatterne i stor grad lykkes med dette. De 27 kapitlene er relativt korte, etterfulgt av appendikser med bilder/illustrasjoner, anvendbare spørreskjemaer/undersøkelsesskjemaer, oversikt over allergener tilgjengelig for analyser, referanseverdier for lungefunksjonsmålinger og eksahalerte NO-verdier, i tillegg til et godt oppslagsregister.

Innledningsvis diskuterer man definisjoner og epidemiologiske trender ved astma og allergi de siste årene. Deretter vises det til oppdatert forskning med hensyn til allergisk patofysiologi, basal immunologi, cellebiologi og allergenbiologi, samt forholdet mellom arv og genetikk i utvikling av allergiske tilstander. Videre følger flere kapitler som omhandler både innendørs og utendørs miljøfaktorer og betydningen av eksponering i forhold til sykdomsutvikling i forskjellige faser av livet. Dette etterfølges av praktiske og detaljerte kapitler om forskjellige undersøkelsesmetoder, utfordringer ved klinisk